

Idea Banków Żywności

Ideę Banków Żywności pod koniec lat 60-tych, wykreował i powołał do życia emerytowany, amerykański biznesmen – John van Hengel. John van Hengel po zakończeniu swojej kariery zawodowej podjął pracę jako wolontariusz w lokalnej organizacji pomocy najuboższym w Phoenix w Arizonie. Podczas swoich działań zauważył, że wielu właścicieli sklepów marnuje żywność wyrzucając produkty, których termin ważności dobiegał końca. Van Hengel postanowił zbierać od handlowców ową żywność i przekazywać ją na bieżąco do miejskich jadłodajni. Jego działalność przybrała taką skalę, że zostały przekroczone możliwości ośrodków dożywiania. Postanowił, zatem założyć centralny punkt składowania żywności.

W 1967 roku powstał pierwszy na świecie Bank Żywności – Bank Żywności Św. Maryi. Pomysł byłego biznesmena szybko znalazł naśladowców. W latach 70 w wielu miastach Ameryki zaczęły powstawać Banki Żywności. Obecnie sieć Banków w USA liczy ponad 200 takich organizacji.

Dzięki innowacyjnemu pomysłowi i inicjatywie Johna van Hengela, amerykańska sieć Banków Żywności – Feeding America (wcześniej pod nazwą America's Second Harvest), jest obecnie największą dobroczynną organizacją zajmującą się problemem niedożywienia w Stanach Zjednoczonych.

Banki Żywności w Polsce

1993 rok to moment zainteresowania formułą działania Banków Żywności w Polsce. Z inicjatywy Jacka Kuronia przy Fundacji „Pomoc Społeczna SOS” powstał w Warszawie pierwszy „Bank Żywności SOS”. W latach 1993 – 1995 powstały kolejne Banki w Jaworze, Łodzi i Pile, a następnie w Krakowie, Koninie, Lesznie.

W 1997 r. istniejące wówczas Banki Żywności utworzyły Federację Polskich Banków Żywności. Jej pierwszym Prezesem został Czesław Jurczyszyn, który pełnił tę funkcję do 2002 r.

Obecnie Federacja zrzesza 31 Banków. Zadaniem Federacji jest promocja idei Banków Żywności, reprezentowanie ich oraz koordynacja działań na poziomie ogólnopolskim. Proces tworzenia się Banków Żywności w różnych rejonach Polski

jest ciągły i odznacza się ogromną dynamiką. Świadczą o tym nowe siedziby Banków Żywności w wielu miastach Polski, a także ich działania podejmowane w licznych projektach.

Banki zrzeszone w Federacji **według daty dołączenia**

Pilski Bank Żywności, Bank Żywności w Jaworze,

Bank Żywności SOS w Warszawie,

Bank Żywności w Koninie,

Bank Żywności w Krakowie,

Wielkopolski Bank Żywności, Bank Żywności w Łodzi im. Marka Edelmana

1997

1998

Związek Stowarzyszeń Bank Żywności Leszno,

Świętokrzyski Bank Żywności

Bank Żywności w Częstochowie

2000

2001

Bank Żywności w Olsztynie,

Bank Żywności w Nowych Bielicach,

Bank Żywności Suwałki - Białystok

Bank Żywności w Grudziądzu

2002

2004

Śląski Bank Żywności,

Związek Stowarzyszeń Radomski Bank Żywności

Tarnobrzeski Bank Żywności,

Podkarpacki Bank Żywności,

Bank Żywności we Wrocławiu

2005

2006

Bank Żywności w Chojnicach,

Bank Żywności w Toruniu,

Bank Żywności w Tczewie

Bank Żywności w Opolu,
Bank Żywności w Siedlcach,
Bank Żywności w Gorzowie Wielkopolskim

2008

2009

Bank Żywności w Elblągu
Bank Żywności w Ciechanowie,
Bank Żywności w Lublinie,
Bank Żywności w Słupsku

2012

2013

Bank Żywności w Płocku
Kielecki Bank Żywności

2014

2015

Bank Żywności w Trójmieście

Efekty działania

W 2022 roku Banki Żywności wsparły ok. 1,5 mln osób potrzebujących w Polsce, przekazując łącznie ponad 45 000 ton żywności na cele społeczne.

Pomoc przekazaliśmy do prawie **3200** organizacji i instytucji społecznych: jadłodajni, świetlic środowiskowych, noclegowni i domów dla bezdomnych, ośrodków wychowawczych, hospicjów, ośrodków wsparcia dla kobiet samotnie wychowujących dzieci, domów dziecka oraz innych instytucji zajmujących się pomocą osobom potrzebującym.

Ze wsparcia żywnościowego Banków Żywności skorzystały rodziny wielodzietne, osoby bezrobotne, bezdomne, niepełnosprawne, wychodzące z nałogów i wiele innych, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Banki Żywności wspierają żywnością zarówno seniorów i dorosłych, jak i dzieci.

Banki Żywności pozyskiwały i przekazywały produkty spożywcze takie jak: owoce i warzywa, ryż, makaron, napoje, mleko, sery, pieczywo oraz słodycze. Dzięki tej żywności mogło powstać ponad 128 mln posiłków dla osób potrzebujących!

W Polsce 1,6 mln osób żyje poniżej poziomu skrajnego ubóstwa, co oznacza, że na miesięczne utrzymanie dysponują one kwotą mniejszą niż 692 zł, czyli ok. 23 zł dziennie. Jednocześnie co roku marnuje się 4,8 mln ton żywności. Dlatego też prowadzimy działania edukacyjne i uświadamiające społeczeństwo, że marnowanie żywności jest globalnym problemem, który ma bardzo poważne skutki: ekonomiczne, ekologiczne i etyczne.

Z dniem 30 września 2023 roku Federacja Polskich Banków Żywności zakończyła realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Banki zrzeszone w Federacji Polskich Banków Żywności przekazywały pomoc żywnościową poprzez swoje organizacje partnerskie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Dzięki POPŻ zapewniono wsparcie osobom najuboższym w postaci posiłków i paczek żywnościowych, które przekazywane były przez organizacje współpracujące z Bankami Żywności. Za zarządzanie programem odpowiedzialne było Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, za proces dystrybucji żywności odpowiadał natomiast Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Z pomocy tej skorzystać mogły osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej, których dochód nie przekroczył określonego poziomu, uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Program realizowany był w kilkumiesięcznych cyklach, w ramach których obowiązywały określone zasady i możliwości korzystania ze wsparcia.

Żeby uzyskać pomoc w ramach POPŻ, osoba w trudnej sytuacji życiowej zwracała się do Ośrodka Pomocy Społecznej, skąd otrzymywała skierowanie do obioru paczki żywnościowej lub do skorzystania z posiłku.

Gmina Rogoźno realizowała ten program przez wszystkie lata.

Ogólne informacje o ostatnim podprogramie 2021 PLUS

Program operacyjny pomoc żywnościowa 2014-2020 jest współfinansowany z europejskiego funduszu pomocy najbardziej potrzebującym

CELEM PROGRAMU jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących w okresie luty 2023 – sierpień 2022, a jej celami szczegółowymi są:

1. organizacja i koordynacja sieci dystrybucji pomocy żywnościowej składającej się z organizacji partnerskich lokalnych,
2. racjonalne zagospodarowanie artykułów spożywczych otrzymanych na potrzeby udzielania pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym,
3. przekazanie artykułów spożywczych osobom zakwalifikowanym do otrzymania pomocy żywnościowej zgodnie z zasadami POPŻ,

4. prowadzenie działań w ramach środków towarzyszących wśród osób najbardziej potrzebujących zakwalifikowanych do objęcia pomocą żywnościową, mających na celu włączenie społeczne.

OKRES DYSTRYBUCJI ŻYWNOŚCI: luty 2023 – sierpień 2023

Pomoc żywnościowa dystrybuowana jest przez **Banki Żywności** do Organizacji Partnerskiej Lokalnej [OPL] **na terenie całego kraju** która przekazuje żywność bezpośrednio do osób potrzebujących.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI I SPOSÓB KWALIFIKACJI:

1. Pomoc w ramach POPŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków) i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomem dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie – których dochód nie przekracza 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. **1707,20 PLN dla osoby samotnie gospodarującej i 1320,00 PLN dla osoby w rodzinie**, stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana będzie w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie.
2. Sposób kwalifikacji:1
 - OPS będą wydawać osobom potrzebującym skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej lub przekazywać OPL listy osób zakwalifikowanych do pomocy z POPŻ, pod warunkiem uzyskania zgody tych osób;
 - OPL mogą w swoich siedzibach przyjmować oświadczenia od osób kwalifikujących się do przyznania pomocy żywnościowej [załącznik nr 5 do wytycznych]. Oświadczenia wraz z wypełnionym skierowaniem

przekazywane będą do OPS, , który potwierdza do kwalifikowalność do przyznania pomocy;

- OPL mogą samodzielnie kwalifikować wyłącznie osoby bezdomne do udziału w POPŻ na podstawie podpisanego oświadczenia [załącznik nr 6 do wytycznych].

ZASADY PRZEKAZYWANIA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH:

Pomoc żywnościowa jest przekazywana osobom najbardziej potrzebującym za pośrednictwem Organizacji Partnerskich Lokalnych **jako zestaw artykułów spożywczych w formie paczek żywnościowych lub posiłków.**

1. **Zestaw roczny artykułów spożywczych** obejmuje artykuły spożywcze w łącznej ilości ok. 9,2 kg w tym:

NAZWA ARTYKUŁU	ILOŚĆ SZTUK NA OSOBĘ	OPAKOWANIE JEDNOSTKOWE (KG/L)	ILOŚĆ KG NA OSOBĘ
CUKIER BIAŁY	2	1	2,00
MAKARON JAJECZNY	4	0,5	2,00
MLEKO UHT	2	1	2,00
OLEJ RZEPAKOWY	2	1	2,00
POWIDŁA ŚLIWKOWE	1	0,3	0,3
SZYNKA WIEPRZOWA	3	0,3	0,9

1. **Paczka żywnościowa** to minimum kilka artykułów spożywczych [co najmniej 3] z różnych grup towarowych wydawanych jednorazowo. Uznaje się za dopuszczalne aby organizacje jednorazowo wydawały artykuły żywnościowe bez ograniczeń co do minimalnej liczby produktów w pojedynczym wydaniu. Zestaw artykułów spożywczych na Podprogram 2021 Plus określony jest dla jednego odbiorcy końcowego, zarówno dla osoby samotnie gospodarującej jak i dla osoby w rodzinie. Pomoc żywnościowa w formie paczek żywnościowych powinna być wydawana osobom najbardziej potrzebującym równomiernie w trakcie całego okresu dystrybucji w Podprogramie 2021 Plus.

2. **Posiłek** to każdy posiłek przygotowany w OPL, np. jadłodajnie, schroniska dla osób bezdomnych] do tego przeznaczone: śniadanie, II śniadanie, obiad – w szczególności gorący posiłek, podwieczorek, kolacja]. posiłki do spożycia na miejscu są przygotowywane i wydawane w placówkach posiadających zaplecze kuchenne (m.in. w schroniskach dla bezdomnych, jadłodajniach, noclegowniach) z wyłączeniem świadczenia usług firm zewnętrznych (np. catering).
3. W przypadku gdy **liczba osób** uprawnionych do pomocy żywnościowej zgłaszających się w trakcie realizacji Podprogramu 2021 Plus jest większa niż do danej OPR/OPL będzie większa niż planowana, Instytucja Zarządzająca dopuszcza zmniejszenie zestawu rocznego dla 1 osoby, **nie więcej, jednakże niż do 80% jego całkowitej ilości (tj. do ok. 7,36 KG)**. W zestawie należy w miarę możliwości uwzględnić produkty ze wszystkich 6 grup artykułów spożywczych.
4. W uzasadnionych sytuacjach np. stan zdrowia lub indywidualne potrzeby żywnościowe można zmienić artykuł spożywczy na inny w odpowiedniej proporcji lub zwiększyć liczbę opakowań.
5. W przypadku rodzin z dziećmi dopuszcza się zwiększenie liczby opakowań artykułów spożywczych do potrzeb rodzin.
6. **Żywność jest wydawana osobom potrzebującym w ramach POPŻ nieodpłatnie.**

SKŁADANIE SKARG PRZEZ OSOBY NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCE:

Każda osoba potrzebująca ma prawo złożenia skargi dotyczącej sposobu dystrybucji żywności do lokalnego Banku Żywności, następnie do Federacji Polskich Banków Żywności z siedzibą w Warszawie albo do Instytucji Zarządzającej – Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

DZIAŁANIA TOWARZYSZĄCE:

Działania realizowane przez Bank Żywności na rzecz podopiecznych OPL, przy współpracy z OPL i OPS:

- warsztaty kulinarne;
- warsztaty edukacji ekonomicznej;
- warsztaty dietetyczne;

- warsztaty niemarnowania żywności,
- inne działania o charakterze indywidualnym i zbiorowym charakterze akcyjnym lub cyklicznym, mające na celu włączenie społeczne najbardziej potrzebujących

Działania towarzyszące mogą odbywać się w formie stacjonarnej lub zdalnej: on-line, telefonicznej, wydawniczej.

Działania realizowane są w siedzibie organizacji biorącej udział w Podprogramie lub w miejscu wyznaczonym przez organizację na rzecz podopiecznych, którzy zostali zakwalifikowani do otrzymania pomocy żywnościowej, w pobliżu ich miejsca zamieszkania. Terminy oraz miejsca realizacji warsztatów znajdują się na stronach internetowych Banków Żywności.

Działania realizowane przez Organizacje Partnerskie Lokalne na rzecz podopiecznych to:

- włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnych, np.: zajęcia aktywizujące i wspólne inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej, zmierzające do wyjścia z ubóstwa;
- grupy wsparcia dla różnych kategorii osób w trudnej sytuacji (np. osoby starsze, matki z dziećmi, osoby samotne);
- pomoc towarzysząca niezbędna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych – osób korzystających z pomocy żywnościowej (z wyłączeniem pomocy rzeczowej);
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej osobom bezdomnym;
- wsparcie psychologiczne/terapeutyczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Do udziału w działaniach towarzyszących ma prawo każda osoba, która otrzymała skierowanie z OPS do odbioru wsparcia żywnościowego w ramach POPŻ – ale nie znaczy to, że każda osoba musi z nich skorzystać. Konieczna jest współpraca z OPS w zakresie rzeczywistych potrzeb objęcia wsparciem działaniami osób, które korzystają z POPŻ. Działania nie mogą się pokrywać z działaniami prowadzonymi w ramach innych funduszy unijnych (EFS i PROW) w danym województwie, ale muszą być z nimi komplementarne.

Do Tego Podprogramu 2021 Plus pracownicy socjalni wydali 256 skierowań co dało 659osób biorących udział w tym podprogramie .

Przekazaliśmy 9094,2 kg żywnościowa nasza paczka wyglądała następująco:

- Powidła - 2szt.
- Makaron - 6szt.
- Mleko- 3 szt
- Szynka wieprzowa- 4szt.
- Cukier- 3szt.
- Olej Rzepakowy- 3szt.

Obecnie rozpoczęto zapisy do nowego programu FUNDUSZE EUROPEJSKIE na POMOC ŻYWNOŚCIOWĄ 2021-2027 (FEPŻ), to program współfinansowany ze środków EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO PLUS (EFS+) oferujący pomoc żywnościową w formie paczek lub posiłków dla osób najbardziej potrzebujących, a także możliwość udziału w tzw. działaniach towarzyszących.

Katarzyna Erenc-Szpek
ze współpracą z GOPS w Rogoźnie